

POSTANOWIENIE

21 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 21 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.D.
przeciwko Syndykowi masy upadłości Bank spółki akcyjnej w upadłości w W.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w
upadłości w W.
od wyroku częściowego Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 15 marca 2024 r., I ACa 43/24,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od skarżącego na rzecz powoda koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia skarżącemu odpisu postanowienia do dnia zapłaty.

(A.D.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 kwietnia 2022 r., wydanym w sprawie z powództwa M.D.

przeciwko Bankowi S.A. z siedzibą w W. o ustalenie i zapłatę Sąd Okręgowy w Kaliszu: zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 109 524,13 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 24 października 2020 r. do 24 sierpnia 2021 r., zastrzegając, że pozwany ma prawo wstrzymać się ze spełnieniem powyższego świadczenia do czasu zaoferowania przez powoda zwrotu świadczenia wzajemnego w kwocie 132 323,32 zł albo zabezpieczenia roszczenia o jego zwrot oraz ustalił nieistnienie pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z bliżej opisanej umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF zawartej w dniu 1 września 2008 r. w związku z jej nieważnością. Pozwany wniósł apelację od tego orzeczenia. Postanowieniem z 11 sierpnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi zawiesił postępowanie apelacyjne od 20 lipca 2023 r. na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. wobec ogłoszenia upadłości pozwanego, a następnie postanowieniem z 5 stycznia 2024 r. podjął je w części dotyczącej roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytowej z udziałem Syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W. Wyrokiem częściowym z 15 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację pozwanego w części dotyczącej rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania ustalenia nieistnienia stosunku prawnego. Pozwany wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą

„przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego kwestii, czy postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej, wytoczonego przeciwko upadłemu bankowi (kredytodawcy) jest sprawą o wierzytelność w rozumieniu art. 145 ust. 1 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1520 z późn. zm. - dalej: „pr. upadł.”) i tym samym podlega zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. lub art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i w zw. z art. 145 ust. 1 pr. upadł. do czasu rozpoznania zgłoszenia wierzytelności na liście wierzytelności lub odpowiednio, odmowy uwzględnienia wierzytelności na liście i wyczerpania trybu określonego ustawą. Skarżący podniósł też w tym samym zakresie potrzebę wykładni powołanych przepisów prawa.

W nawiązaniu do tak sformułowanych przyczyn kasacyjnych należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy. Na gruncie drugiej przyczyny kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) rozbieżności w orzecznictwie należy interpretować jako brak zgodności rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same

przepisy, wykładane lub stosowane w sposób prowadzący do odmiennych - zróżnicowanych albo sprzecznych - orzeczeń albo decyzji procesowych. Wskazując na tę przyczynę kasacyjną, skarżący powinien opisać, na czym polega trudność w interpretacji określonych przepisów prowadząca do niepożądanego wyżej stanu oraz zilustrować swoje twierdzenia przykładami takich rozbieżnych rozstrzygnięć.

Sformułowana przez skarżącego wątpliwość nie spełnia powyższych wymagań. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już bowiem, że pojęcie „postępowania dotyczące masy upadłości”, o którym mowa w art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., obejmuje te postępowania, które odnoszą się do praw i obowiązków dotyczących mienia wchodzącego w skład masy upadłości. Sprawami dotyczącymi masy upadłości są także sprawy, których rozstrzygnięcie może oddziaływać (korzystnie lub niekorzystnie) na majątek wchodzący w skład masy upadłości, bez względu na to, czy rozstrzygnięcie polega na zasądzeniu świadczenia, ustaleniu albo ukształtowaniu. Pojęcia „postępowań dotyczących masy upadłości” nie można jednak utożsamiać z „postępowaniami o wierzytelności podlegające zgłoszeniu do masy upadłości”, o których mowa w art. 145 ust. 1 pr. upadł. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2017 r., I CSK 672/17). Przepis art. 145 ust. 1 pr. upadł., warunkujący podjęcie postępowania przeciwko syndykowi odmową uznania wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, ma wyjątkowy charakter na tle ogólnej reguły wynikającej z art. 180 § 1 pkt 5 k.p.c. i - jak wynika z jego treści - dotyczy postępowań, których przedmiotem jest wierzytelność podlegająca zgłoszeniu do masy upadłości. Odstępstwo wyrażone w art. 145 ust. 1 pr. upadł. wiąże się z dążeniem do uniknięcia dublowania dróg dochodzenia wierzytelności upadłościowych przy przyznaniu w tej materii prymatu postępowaniu upadłościowemu, a także wyeliminowania możliwości powstania tytułu egzekucyjnego, który otwierałby drogę do egzekucji z masy upadłości, do czego mógłby doprowadzić proces o zasądzenie świadczenia przeciwko syndykowi. Z racji charakteru powództwa o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu, tego rodzaju roszczenie nie może być realizowane w trybie sporządzenia listy wierzytelności, nie jest zobowiązaniem pieniężnym ani zobowiązaniem majątkowym niepieniężnym upadłego, które może być przekształcone w zobowiązanie pieniężne, zaś pozytywne rozstrzygnięcie takiego żądania na drodze

sądowej nie jest tytułem egzekucyjnym podlegającym przymusowemu wykonaniu, tak jak wyciąg z zatwierdzonej przez sędziego komisarza listy wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzytelności oraz sumy otrzymanej na jej poczet przez wierzyciela (art. 264 ust. 1 pr. upadł.). W najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi zatem wątpliwości, że sprawa o tego rodzaju roszczenie z powództwa kredytobiorcy, będącego konsumentem, przeciwko bankowi, co do którego w toku postępowania ogłoszono upadłość, nie jest sprawą „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 pr. upadł., a tym samym postępowanie w tym przedmiocie może być podjęte z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję syndyka (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 maja 2025 r., I CSK 2721/24, z 30 września 2025 r., I CSK 1784/24, z 28 listopada 2025 r., I CSK 3134/24, z 18 grudnia 2025 r., I CSK 3807/24, z 19 grudnia 2025 r., I CSK 1902/25, z 30 grudnia 2025 r., I CSK 65/25). Nie zachodzi zatem rzeczowa potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935 z późn. zm.).

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[SOP]